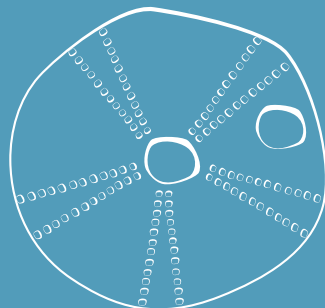

Oplev Stevns Klint

Stevns Naturcenter

Smuk og dramatisk

Stevns Klint er en ca. 16 kilometer lang kystklint, der strækker sig mellem Rødvig i syd og Bøgeskov Havn i nord. Klinten rejser sig brat fra Østersøen, på det højeste sted (Stevns Fyr) 41 meter over havets overflade. Klinten er opbygget øverst af kalksten og derunder af skrivekridt. Det bløde skrivekridt eroderes let af havet, og derved opstår der dramatiske udhæng af kalksten, der til tider styrter ned ved klinteskred. Det mest berømte fandt sted i 1928, hvor Højerup gamle Kirkes kor styrtede i havet.

Stevns Klint er utæmmet og vild og står dermed i stor kontrast til det stevnske kulturlandskab. Først helt ude ved klintekanten kan dramatikken for alvor opleves.

Heldigvis er der gode muligheder for at opleve Stevns Klints skønhed og dramatik ved en række offentligt tilgængelige seværdigheder, der omtales i dette hæfte.

Stevns Klint Trampesti

Den måske bedste måde at opleve Stevns Klint på, er ved at vandre en tur langs trampestien, der forløber over en 20 kilometer lang strækning fra Rødvig til Bøgeskov Havn. Se et kort over trampestien på side 8 - 9.

Trampestien er tydeligt afmærket, og ved tilgangsstederne er der opsat informationstavler.

Seværdighederne ligger som 'perler på en snor' på trampestien og indbyder til kortere eller længere ophold.

Det meste af strækningen går stien langs med klintekanten, men enkelte steder slår

den et slag ind i landet. Mellem Kulsti Rende og Bøgeskov Havn skal man ned og gå på stranden, hvilket kan være vanskeligt ved pålandsvind. Alternativt kan Holtug Mosevej og Holtug Strandvej benyttes.

Adgang til trampestien

Der findes offentlige P-pladser flere steder langs klinten, hvorfra der er adgang til trampestien. Se kortet side 8 - 9. Undgå at parkere på private veje eller på anden måde at være til gene for de private lodsejere.

Stevns Klint Trampesti er opstået i samarbejde mellem lodsejerne og Stevns Kommune, hvor lodsejerne frivilligt har ladet nogle dyrkningsfri bræmmer stå, så trampestien kan passere deres ejendom. Vis respekt for den gestus ved at overholde reglerne for adgang, se kortet side 8 - 9 for detaljer.

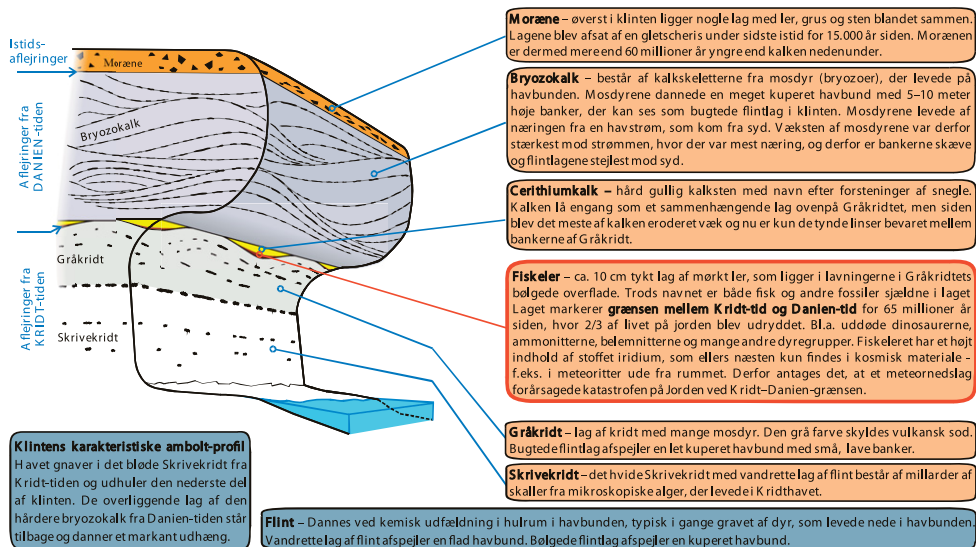
Stevns Klint blev i januar 2010 optaget som kandidat til UNESCOs Verdensarvsliste, fordi klinten indeholder spor fra en af de vigtigste perioder i livets udvikling. Lige nu er det omfattede arbejde med ansøgningen i gang.

Vandrefalk ved Stevns Klint

Siden 2007 har vandrefalken ynglet ved Stevns Klint. Vandrefalken er en imponerende jæger: Dens bytte er andre fugle, den fanger i flugten ved styrtdyk, hvor den kan komme op på mere end 300 km/t. Det gør den til verdens hurtigste dyr.

Færdsel langs med og under klintekanten kan være livsfarligt!
Det frarådes at færdes under klinten i perioder, hvor det skifter mellem frost og tø.
De fleste klinteskred sker i vinterperioden og det tidlige forår.

Al færdsel er på eget ansvar!

Geologien - meteor og massedød

Stevns Klint er verdensberømt, fordi man i klinten kan se sporene efter den katastrofe, der ramte Jorden for 65 millioner år siden og udslettede halvdelen af alle dyre- og plantearter, heriblandt dinosaurerne! I klinten ses katastrofen som et tyndt lag af ler, der kaldes for Fiskeleret. Det tynde lag af Fiskeler ligger midt mellem tykke lag af skrivekridt og kalksten.

Skrivekriddet kan man se nederst i klinten. Det er så blødt, at det smitter af, når man rører ved det. Det man får på fingrene er mikroskopiske skaller fra små alger, der levede i havet, dengang dinosaurerne herskede på landjorden. I skrivekriddet kan man finde hjænder, søpindsvin eller hvis man er heldig, rester af de uddøde blæksprutter, vættelys (belemnitter), eller tænder fra den store mosasaur-øgle.

Øverst i klinten kan man se en ru og hård kalksten med mange bølgede mørke lag af

flint. Kalkstenen består af skeletter fra et lille kolonidyr, bryozoa. Kigger man tæt på bryozokalken, kan man tydeligt se de få millimeter brede stængler, og det skarpe øje kan også få øje på de små huller, der ligner små nåleprik. Inde i disse huller sad de små kolonidyr. I bryozokalken kan man let finde rester af søpindsvin.

Mellem det bløde skrivekridt og den hårde kalksten ligger det tynde lag af Fiskeler. Netop her skete katastrofen, hvor halvdelen af alle dyre- og plantearter uddøde. Årsagen til katastrofen bliver diskuteret heftigt. Nogle mener, at det var voldsom vulkanisme mens andre mener, at Jorden blev ramt af en kæmpe meteor, der dækkede Jorden i en støvsky. Det betød alle planter døde og dermed et kollaps af det biologiske system på Jorden. Mange tager til Stevns Klint for at se Fiskeleret og deltage i diskussionen.

Boesdal Kalkbrud

Boesdal Kalkbrud er et ganske stort, nu nedlagt brud mindre end to kilometer fra Rødvig. Kalkbruddet i dag er udlagt som rekreativt område med offentlig adgang, og det er virkeligt et besøg værd.

Bruddets vartegn er den 25 meter høje og 3.000 m² store kegleformede lagerbygning, kaldet 'Pyramiden'. Man føler sig ganske lille, når man går rundt inde i den.

Pyramiden er oprindeligt bygget til at opbevare jordbrugskalk, der blev brudt og knust i bruddet. Den er bygget efter den form, en kalkbunke naturligt vil danne, når det bliver læsset af et transportbånd.

Foruden jordbrugskalk, blev der også produceret brændt kalk til brug som mørtel og som fluss-middel (en proces, hvor urenheder fjernes) i stålframstilling.

Fremstillingen af brændt kalk kræver en varmebehandling af kalken, som skete i de ovne, der står ved P-pladsen på bruddets nordøstlige kant. Her blev kalken (CaCO₃) varmet op til ca. 1300°C, så den kemiske proces kunne forløbe, hvor CO₂ blev udskilt og efterlod den meget reaktive brændte kalk (CaO).

Den flint, der var i kalken, havde ingen kommerciel værdi og blev derfor læsset af i havet ud for bruddet. I dag ses det tydeligt, at flintestene på stranden ud fra

Boesdal Kalkbrud er større og mere kantede end de runde flintesten, der ellers er så karakteristiske for strandene langs Stevns Klint. De runde flintesten, der kaldes for kugleflint, er dannet, hvor flint fra klinten er faldet ned på stranden og gennem århundreder har ligget og rullet i bølgenes brænding.

Udnyttelse af kalken startede i begyndelsen af 1900-tallet og sluttede i 1980'erne. Kalkbruddet ejes i dag af Stevns Kommune, og det er muligt at låne bruddet eller Pyramiden til organiserede arrangementer. Tilladelse skal søges hos kommunen, henvendelse: 56 57 50 54.

På Stevns Kommunes hjemmeside www.stevns.dk kan man se reglerne for brug af Boesdal Kalkbrud og en kalender for kommende arrangementer.

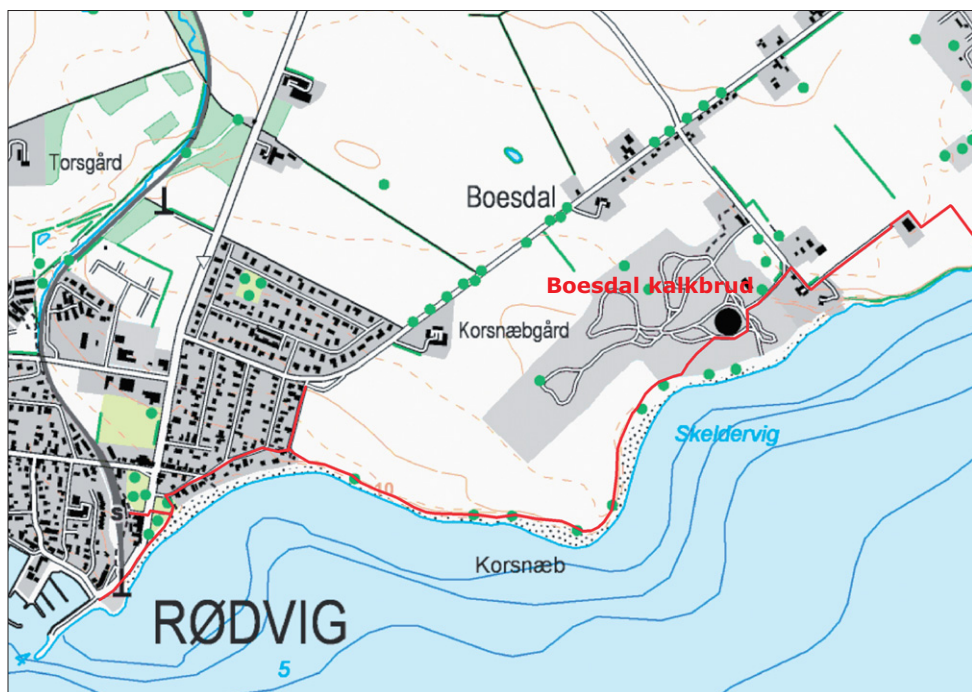
Hvordan finder du Boesdal Kalkbrud?

Boesdal ligger ca. 1,5 kilometer fra Rødvig i retning mod Højerup (ad Korsnæbsvej). I Boesdal drejes af ved Boesdalsvej mod sydøst. Vejen ender ved P-pladsen i bruddets nordøstlige del. Ved P-pladsen ligger der handicaptoiletbygninger, og der er opsat informationstavler om bruddet og dets historie.

Info:

I Boesdal Kalkbruds sydvestlige hjørne har Stevns Kommune opsat to sheltere med bålplads og muldtoilet. Det er gratis at benytte sig af shelterne, og det er også tilladt at slå telt op ved pladsen. Husk selv at medbringe brænde.

Det er muligt, omend besværligt, at gå på stranden mellem Boesdal Kalkbrud og Rødvig. En tur langs med stranden giver en fantastisk oplevelse af klinten. På den sydlige side af Korsnæb dukker det verdensberømte Fiskeler op over havoverfladen og kan studeres på nærmeste hold. Fiskeleret udgør grænsen mellem Kridttiden og Tertiærtiden, læs mere om det på side 3.

Stevnsfort

Begravet dybt i Stevns Klint ligger ét af den Kolde Krigs mest bemærkelsesværdige bygningsværker i Danmark; Stevnsfort. Fortet blev bygget i perioden 1952-54 under indtryk af Koreakrigen, der viste at Danmark hurtigt kunne blive involveret i en international storkonflikt, som også kunne omfatte brugen af atomvåben.

Fortets primære opgave var at overvåge og sikre gennemsejlingen i Øresund, og fortet var derfor udstyret med to kanontårne med i alt 4 15 cm kanoner. Kanonerne havde en rækkevidde på 23 km, og ved hjælp af et kompliceret net af radarer og optiske observationsposter langs kysten, kunne de store kanoner styres med stor præcision af en artillericentral i fortets gange.

I fortets undergrund var der sprængt og udhugget mere end 1,6 km gange og rum, der husede operationsrum, indkvartering og tekniske installationer. Her kunne en besætning på 168 mand samtidig indkvarteres i op til 3 måneder uden forsyninger udefra i tilfælde af en krig.

Fra 1980'erne blev Stevnsfort varslingsstation for NATO, og for at løse denne opgave blev et nyt fuldautomatisk overvågningsrum indrettet i Undergrunden, det såkaldte O-rum. Samtidig kom Flyvevåbnet til Stevnsfort med sine HAWK-missiler.

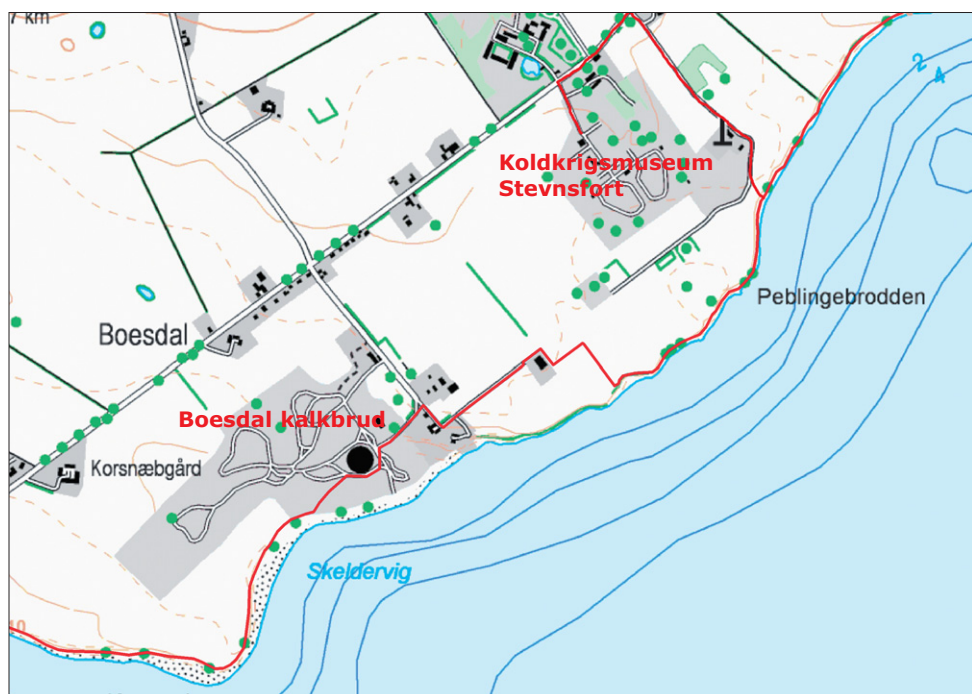
Med afslutningen af den Kolde Krig blev Stevnsfort overflødigt, og i 2000 blev kommandoen på fortet strøget. Herefter blev der lagt mange gode kræfter i at få omdannet fortet til museum, og i 2008 åbnede Koldkrigsmuseum Stevnsfort de autentiske omgivelser for publikum.

Hvordan finder du Stevnsfort?

Koldkrigsmuseum Stevnsfort ligger på Korsnæbsvej 60 – mellem Rødvig og Højerup. Ved indgangen ses 3 luftværnsmissiler, som var stationeret på Stevns under den Kolde Krig. Kasernebygningerne på den anden side af vejen er i dag en sikret institution for unge.

Info:

Stevnsfort er åben for besøgende fra april til oktober kl. 10.00 til 17.00. Vil man se det store underjordiske anlæg, kan det ske på en af de mange daglige guidede ture. Billetter kan købes ved indgangen eller på hjemmesiden www.stevnsfortet.dk.

Stevens Klint trampesti

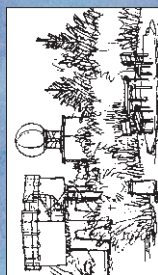

Bøgeskov Havn

6,8 km

Holtug Kridtbrud

Stevens Naturcenter/
Flagbanken

7,7 km

6,8 km

Frøslev

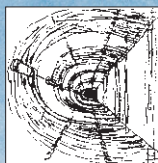
Lille Heddinge

Havnelev

6,5 km

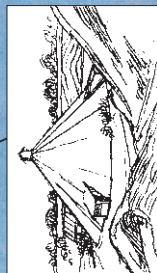
Højerup gl. kirke/
Stevns Museum

Koldkrigsmuseum
Stevnsfort

Rødvig

Boesdal Kalkbrud

Regler for brug af trampestien:

- Færdsel kun tilladt til fods
- Hund altid i snor
- Affald kun i skraldespande
- Længerevarende ophold og overnatning kun på anviste pladser
- Private nedgange må ikke benyttes

Du har pligt til at følge ejerens anvisninger!

Højerup

Højerup er det klassiske sted at opleve Stevns Klint. Her får man ikke bare et smukt kig på klinten og Fiskeleret, men her kan man også se Højerup gl. Kirke, der mistede sit kor til havet en tidlig forårmorgen i 1928. Man kan besøge Stevns Museum eller Fiskerhuset, gå en tur i den idylliske Mindelund, lege på naturlegepladsen eller spise på Traktørstedet. Højerup er også et godt udgangspunkt for den smukke tur langs Trampestien til Stevns Fyr.

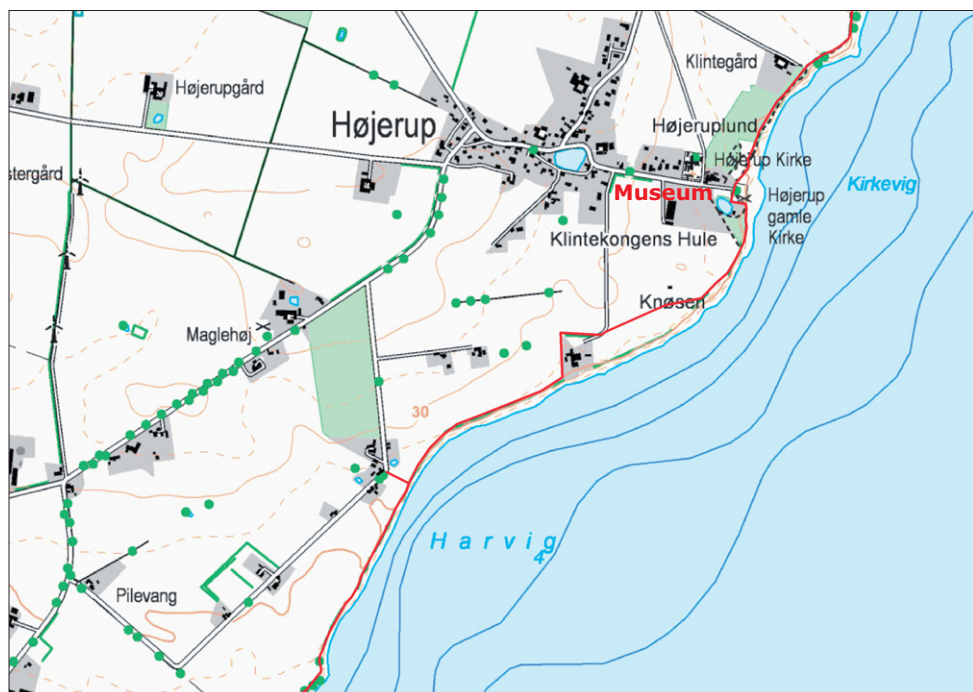
Højerup gl. Kirke ligger for sig selv helt ude på klintekanten og lidt væk fra den lille idylliske landsby, Højerup. Sagnet fortæller, at kirken hopper et haneffjed ind i landet hver julenat, men det er åbenbart ikke nok. Dengang kirken blev bygget var der flere hundrede meter mellem kirken og klintekanten, men i de mere end 700 år, der er gået siden dengang, har havet langsomt gnavet af klinten, og i 1928 faldt kirkens kor i havet, så man i dag kan få den specielle oplevelse at stå inde i kirken og få et

fantastisk kig direkte ud på klinten og Øresund. Efter det dramatiske klintefald, hvor ikke bare kirkens kor og men også dele af kirkegården faldt i havet, blev kirken sikret med jernstivere, betonvæg og bølgebrydere, så nu er området det sted på klinten, hvor der sker mindst erosion. Den nye Højerup kirke blev bygget i 1913, længere inde i landet.

Ved siden af kirken fører en trappe ned på stranden. Vær opmærksom på, at alger kan gøre de store sten glatte. Går man til venstre op af den anden trappe eller langs stranden ved at hoppe fra sten til sten, så kan man komme hen på stranden af små flintesten og kan røre ved det bløde Skrivekridt. Hvis man går til højre og klatrer op på bunken af blokke, så kommer man op til det klassiske sted at studere Fiskeler. Bemærk, at ophold under klinten altid er på eget ansvar, og undgå ophold under klinten i forårmånederne.

Info:

Bag parkeringspladsen ligger Stevns-aboretet med egnstypiske planter og Stevns Museum, som giver fortællingen om klintens geologi og egnens historie og viser et mylder af ting fra "gamle dage". Museet er handicapvenligt og har museumsbutik. Museet er åbent fra maj-september kl. 11-17. Se www.stevnsmuseum.dk.

Stevns Fyr

Det højeste sted på Stevns Klint, 41 meter over havets overflade, opførtes i 1818 det første egentlige fyr på Stevns Klint. Klintens højde gav i første omgang fyret tilstrækkelig sigtbarhed. Fyret blev derfor placeret som en lille halvrund tilbygning i gavlen på fyrpasserens bolig.

Stevns Fyr blev konstrueret af kommandørkaptajn Poul de Løvenørn, som var i færd med at forbedre og udbygge hele landets fyrvæsen. Den spirende damptrafik krævede flere fyr, og det var også vigtigt at fyrene kunne skelnes fra hinanden. Løvenørn sørgede for at den nyeste teknik blev taget i anvendelse ved anlæggelsen af Stevns Fyr. Lyskilden blev en moderne olie-lampe, der endda kunne rotere, så lyset blinkede!

Dermed kunne fyret på Stevns Klint adskilles fra det gamle, kulfyrede fyr i Falsterbo på svenskekysten.

Trafikken i Østersøen tog til, og det blev nødvendigt med et større og kraftigere fyr

på Stevns. I 1878 blev der derfor opført et fritstående, 27 meter højt fyr, bygget i kridtsten fra klinten. Det nye fyr blev udstyret med roterende linseapparat, der blev drevet af et urværk med et lod gennem fyrets midte.

Ved fyret blev der i 1901 anlagt en raket-redningsstation. Fra klinten kunne man affyre en redningsline ud til et strandet skib. Linen fungerede som en svævebane mellem klint og skib, og sådan kunne man redde skibbrudne i land.

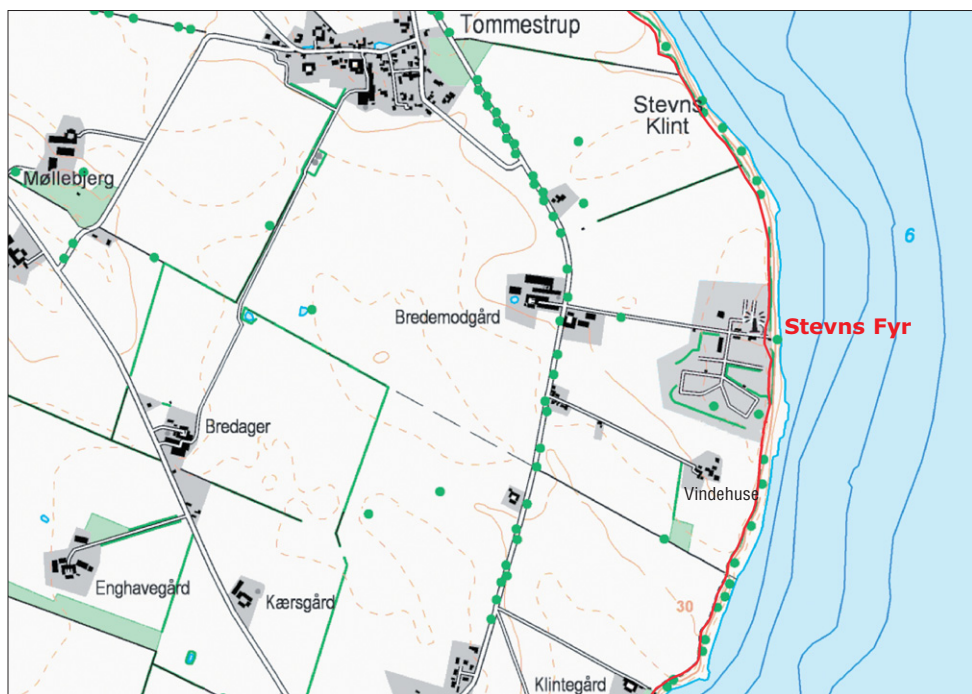
Begge fyr er i dag fredet. Skov- og Naturstyrelsen ejer fyret, og Stevns Kommune lejer området til rekreativ brug. Fyret er lejlighedsvist åbent, og udstillinger i den gamle fyrpasserbolig er under udarbejdelse.

Hvordan finder du Stevns Fyr?

Fyrvej, der fører til Stevns Fyr ligger cirka 1 kilometer nord for Højerup ad Hærvejen.

Info:

Om efteråret kommer en del af de store rovfugletræk ind ved Stevns Fyr. Omkring fyret ses tydelige spor af missilbase fra Den Kolde Krig.

Flagbanken

Flagbanken er med sine 40 meter over havet et af de højeste steder ved Stevns Klint og byder på nogle flotte udsigter. Stedet var indtil 1991 ejet af Forsvaret, og var under Den kolde Krig raketbatteri med radarovervågning.

Den ene af de gamle radartårne huser i dag en DMI-vejrradar, mens den anden fungerer som fugletårn. I rummet under vejrradaren og i et udstillingsrum ved siden af handiptoiletet findes nogle små udstillinger om området og geologien, bl.a. med en udstilling af fossiler fundet ved Stevns Klint.

På Flagbanken findes der desuden bord-bænke-sæt, bålplads, primitiv overnatningsplads med shelter og en udsigtsterrasse for kørestolebrugere.

Flagbanken er om efteråret et af landets bedste fugletrækslokaliteter. På solskinsdage i september kan besøgende være heldige at nyde synet af et stort antal rovfugle, der fra Falsterbo trækker ind over Stevns på deres træk sydover. Læs mere på hjemmesiden:

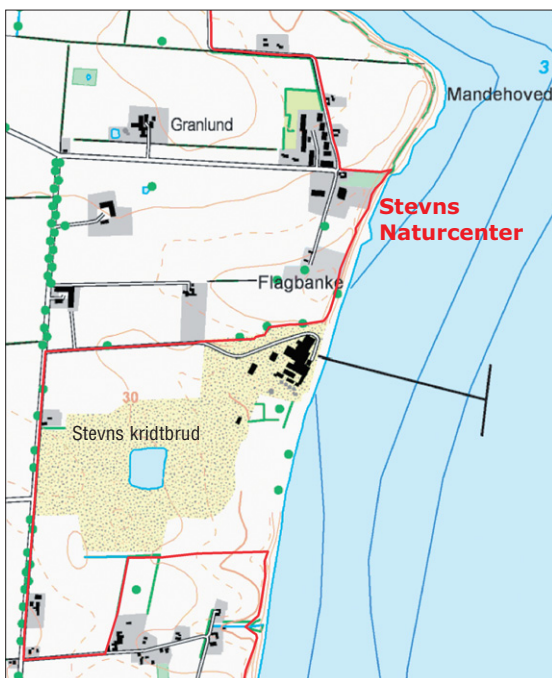
www.stevnsnaturcenter.dk

Hvordan finder du Flagbanken?

Flagbanken ligger på adressen Mandehoved 10 A, ved siden af

Stevns Naturcenter. Følg skiltene til Mandehoved eller Stevns Naturcenter og forsæt forbi naturcenteret.

Flagbanken er Stevns Naturcenters offentlige tilbud. Naturcenteret har en naturvejleder tilknyttet og er ofte udgangspunkt for organiserede ture. Stedet har overnatningsfaciliteter og kan lejes af til institutioner, foreninger og firmaer.

Info:

Umiddelbart syd for Flagbanken ligger det eneste tilbageværende aktive brud ved klinten, Stevns Kridtbrud, der ejes af det schweiziske selskab Omya. Dagligt fremstiller bruddet mere 1.000 tons kridtpulver, der fortrinsvis bliver brugt i papirindustrien. Der er ingen adgang til kridtbruddet, men der er et flot kig ned i det fra Hærvejen og fra trampestien, der går rundt om bruddet.

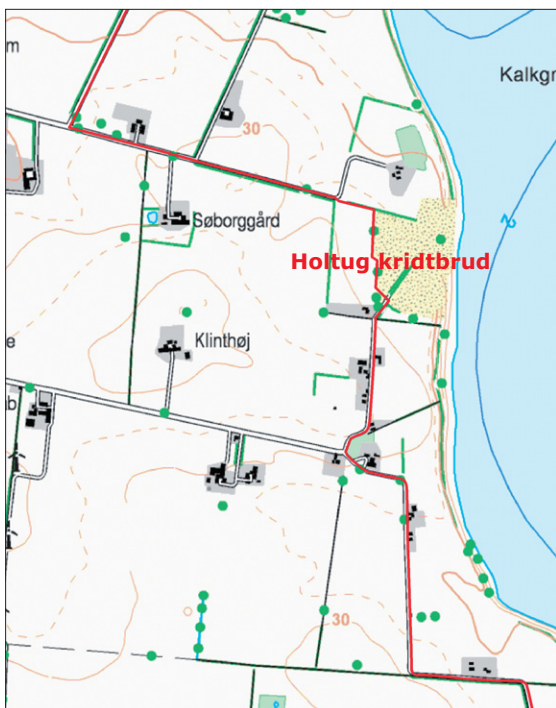
Holtug Kridtbrud

Holtug Kridtbrud bestemt et besøg værd: Det byder på nogle smukke udsigter og sjældne dyr og planter, det er et godt sted at studere Stevns Klints geologi og har nogle spændende kulturspor. Så er det eneste offentligt ejet areal på den nordlige del af klinten, hvor der er afgang til stranden. Blandt lystfiskere er det et populært sted at fiske efter blandt andet havørred og hornfisk.

Stedet bliver også af mange kaldt Holtug Kalkbrud. Der har nemlig både været brudt kridt og kalk der. Kalken blev solgt som jordbrugskalk og kridtet blev blandt andet brugt til fyld i gummi og til tavlekridt.

Det aktive brud lukkede i 1972, og dermed var en meget vigtig arbejdsplads for området forsvundet.

Besøgende kan stadigvæk se fundamenter af bygningerne og en udskibningsbro på plateauet midt i bruddet. I 1991 købte Skov- og Naturstyrelsen Holtug Kridtbrud og udlagde det til rekreativt område. På grund af forekomsten af

Stor vandsalamander er stedet udpeget til Natura 2000-område.

Området byder også på andre sjældne arter af planter og dyr, blandt andet markfirben, hugorm og snylteplanten Stor gyvelkvæler. Af samme grund er det ikke tilladt at plukke hverken planter eller svampe eller fjerne dyr fra bruddet.

Ved P-pladsen findes en toiletbygning samt bord-bænke-sæt.

Hvordan finder du Holtug Kridtbrud?

Hvis du kommer i bil til Holtug Kridtbrud, skal du i Holtug dreje af ved Holtug Linievej. Gennemkørsel fra Mandehoved med motoriserede køretøjer ad Hovedskovsvej er ikke tilladt.

Stevns Turistbureau
Havnevej 21
DK-4673 Rødvig Stevns
+45 56 50 64 64
stevns@stevnsinfo.dk
www.stevnsinfo.dk

Stevns Naturcenter
Mandehoved 10
DK-4660 Store Heddinge
+45 56 50 22 34
naturcenter@oesm.dk
www.stevnsnaturcenter.dk

Se også
www.oestsjællandsmuseum.dk
www.stevnsmuseum.dk
www.stevnsfortet.dk
www.stevnsfyr.dk
www.stevns.dk

Folderen er udgivet i et samarbejde mellem Østsjællands Museum/Stevns Naturcenter og Stevns Kommune. Tekst og foto: Østsjællands Museum.
Copyright: Kort og Matrikelstyrelsen og Stevns Kommune.

